

# KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „KOROŠKI SLOVENEK“.  
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:  
Politično in gospodarsko društvo, Klagenfurt, Viktringer-Ring 26.

List za politiko,  
gospodarstvo in prosveto

Izhaja vsako sredo. — Posamezna številka 15 grošev.  
Stane četrletno: 1 S 50 g; celetno: 6 S — g  
Za Jugoslavijo  
četrletno: Din. 25.—; celetno: Din. 100.—

## Nemška manjšina na Madžarskem

V dunajski „Reichspost“ je minule dni priobčil drž. posl. ogrskega parlamenta in vodja nemške manjšine na Madžarskem msgr. Pinter nadvse zanimiv članek o novi manjšinsko-šolski odredbi, izišli pred dobrim mesecem. Položaj Nemcev na Ogrskem sliči v marsičem našemu položaju na Koroškem. Kot naša, trpi tudi nemška narodna manjšina na Ogrskem na pomanjkanju dobre narodne zavesti svojih vrst in baš na tem pomanjkanju zavesti so se doslej razbili vsi poizkusi zadovoljive rešitve šolskega vprašanja. Gömbösova vlada je sedaj storila konec vsem manj ali bolj prosrečenim poizkusom reševanja šolskega vprašanja nemške manjšine na podlagi izjav starišev in sicer s tem, da je avtoritarno odredila materni jezik kot učni jezik v vseh manjšinskih šolah. Želeti je, da bi ta nadvse razveseljivi korak madžarske vlade našel posnemanje tudi v naši Avstriji. Šolsko vprašanje slovenske manjšine na Koroškem je ostalo do danes nerešeno, ne najzadnje po zaslugi krogov, ki sicer na zunanji kažejo navidezno dobro voljo za manjšinske težnje, a v resnici s svojim za objektivno in pravično državo nevzdržnim stališčem hoté ali ne hote manjšinski in državni stvari bolj škodujejo kot koristijo. V naslednjem priobčujemo nadvse značilni članek vladnega lista na Dunaju. Op. ur.

„Že dobrih dvajset let vodilni politiki nemške manjšine na Madžarskem neprestano opozarjajo vsakokratno ogrsko vlado na nevzdržnost šolskega položaja manjšine. Zadnja ljudsko-šolska odredba je izšla tik po svetovni vojni. Pravno in tereitično je ta odredba brezhibna, kljub lepi postavi pa je bil dejanski položaj manjšine povsem drug. In to, četudi je imela manjšina pravico, da odločuje, ali in v koliko se v njenih šolah vrši pouk v maternem jeziku. Manjšina se namreč te svoje pravice ni znala posluževati.

Šolska postava je delila šole v občinah, kjer bivajo Nemci, v tri vrste ali tipe: v tipe A, B in C. V šolah tipe A je bil pouk nemški, madžarsčina pa učni predmet. V šolah tipe B se je poučevalo vzporedno v obeh jezikih tako, da so se otroci poučevali v nekaterih predmetih nemško, v drugih madžarsko. V šolah tipe C je bil učni jezik ogrski, nemščina pa učni predmet v vseh razredih.

Manjšina je odločevala o načinu šolskega pouka potom svojih občin, oziroma Cerkev. Vendar ni odločevala tako, kot bi bilo pričakovati. Nemško ljudstvo se ni zavedalo važnosti in dalekosežnosti te svoje pravice. Učitelstvo se je branilo nemškega pouka, ker je znalo sicer nemško govoriti, a nemščine ne poučevati. Stariši so se bali, da bi nemščina v ljudskih šolah ne ovirala njihovih otrok na srednjih in visokih šolah in jim tako zaprla pot v proste akademske poklice. Tako se je zgodilo, da je se od 447 nemških občin izjavilo le 47 občin za uvedbo šole tipe A, 137 občin za šolo tipe B in 263 občin za tipo C. Primerilo se je, da so se odločile za tipo C čisto nemške občine, medtem ko so druge manj čiste nemške občine volile tipo A. Tako je kmalu postalo jasno, da se ureditev šolstva ni posrečila.

Voditelji nemške manjšine so vedno spet opozarjali na nevzdržni šolski položaj. Madžarski politiki — med njimi bivši vladni šef grof Bethlen — so sicer pritrdjevali, a se za novo ureditev niso mogli odločiti. Danes je očito, da je to odlašanje

škodilo manjšini in državi. S pravočasno ureditvijo bi bilo prištedeno marsikako bridko razočaranje.

Vsi, ki smo se bavili na Madžarskem z manjšinskim vprašanjem — predvsem rajni ustanovitelj in vodja Nemške prosvetne zveze na Ogrskem dr. Gustav Bleyer — smo bili za enotno ureditev manjšinskega šolstva. Velika zasluga Gömbösove vlade je, da je končno pristala na zahtevo. O božiču je izšla nova šolska odredba, ki odpravlja delitev šol v tri tipe ter določa, da sta odslej na vsem Madžarskem samo dve vrsti šol: šola z madžarskim jezikom in šola s poukom v materinščini. V šolah z nemščino kot učnim jezikom se otroci poučujejo od četrtega razreda tudi madžarsko. Zahteva vodstva manjšine, naj se vrši pouk nemadžarskih otrok v maternem jeziku in

naj si otroci tako pridobijo osnovne temelje za nadaljno izobrazbo, je s to odredbo postala resnica.

Po novi odredbi se zamore vršiti pouk nemščine kot učnega predmeta tudi v šolah, kjer manjšina po odstotkih nima pravice do svoje šole. Kjer stariši vsaj 20 otrok zahtevajo pouk v materinščini, tam se uvede slednja kot obvezen učni predmet.

S to odredbo sta bila dana vodstvu Nemške prosvetne zveze zadoščenje in dokaz, da je bila pot, ki jo je zastopalo in vodilo v interesu prijateljstva Nemcev in Madžarov, pravilna. Postavljeni so temelji za ohranitev in razvoj nemške kulture in svojstvenosti. Na teh temeljih bodo Nemci na Madžarskem še v večji meri in z še boljšim uspehom sodelovali na obnovi svoje države.

## Kanclerjeva pot v Prago.

Dne 16. t. m. se poda kancler dr. Schuschnigg na povabilo kluba industrijalcev v Prago in bo govoril o poteh in ciljih gospodarske obnove v srednji Evropi. Kanclerjevo potovanje vzbuja v mednarodnem svetu veliko pozornost, predvsem srednjeevropsko časopisje mu posveča obširne članke.

V dunajski „Reichspost“ piše h potovanju zveznega kanclerja zastopnik čehoslovaškega zunanjega ministra dr. Krofta tole: Razveseljivo je, da se tudi od avstrijske strani prizna nujnost srednje-evropskega sodelovanja in da merodajni činitelji kažejo voljo, da to spoznanje tudi udeležijo. Če pride avstrijski kancler Schuschnigg, ki ga poznamo in cenimo kot zastopnika sodelovanja držav v srednji Evropi, v Prago, da pojasni možnosti praktične izvedbe z avstrijskega stališča, potem smo prepričani, da je ta poset dragocen korak. In še, da bo razgovor, ki ga v Pragi z veseljem pričakujemo, začetek hitrejših in intenzivnejših izvedb zamisli sodelovanja. Čehoslovaška bo storila vse, da posredovanje zveznega kanclerja podpre, ker je prepričana, da bo v korist obema državama. — Praška „Bohemia“

pripominja med drugim tole: Če izrazimo pričakovanja, ki so združena s kanclerjevim potovanjem v Prago, v en sam stavek, potem smemo reči, da je poset kljub zasebnemu svojemu značaju korak k nujnemu ozdravljenju srednje Evrope.

Ljubljanski „Slovenec“ piše med drugim tako: Neposredne posledice se bodo čutile tudi v Belgradu in Bukarešti, kjer pričakujejo istotako izrazitega in načelnega izboljšanja odnošajev z Avstrijo. Schuschniggova pot je bila skrbno pripravljena z diplomatičnimi pogajanjimi in jo je predvsem omogočil predsednik republike dr. Beneš, ko je bil še zunanji minister. Avstrija bo od tega imela samo dobiček, ker se bo njen položaj v srednji Evropi utrdil. Znano je, da je čehoslovaški ministrski predsednik dr. Hodža že od nekdanj vnet zagovornik podonavskega bloka, ki naj se ga kot enakopravna zaveznica udeleži predvsem tudi Avstrija... Ni treba posebej povdarjati, da išče Avstrija zaslombe in zaščite sedaj tudi pri državah Male zveze, ko postaja pomoč Italije, ki je zaposlena v Afriki, vedno bolj negotova za primer kakšnega novega hitlerjevskega vpada v Avstrijo.

## Abesinija.

Na abesinskih frontah ni večjih sprememb. Ne potrjene vesti poročajo o zasedbi mesta Makale po Abesincih. Da pripravljajo Italijani večji spopad, dokazuje dejstvo, da je maršal Badoglio zaprosil za izdatno ojačenje svoje vojske.

Za 1. februar je sklican v Rimu veliki fašistični svet. Dotlej upa Mussolini na uspeh posredovanja belgijskega kralja, da bosta Anglija in Francija spet pripravljene za mirovna pogajanja.

Važen datum bo 20. januar, ko se sestane sankcijski odbor Zveze narodov v Ženevi in bo razpravljajal o prepovedi izvoza petroleja v Italijo. Tako prepoved bi Italija smatrala kot usodno, ker bi jo prisilila k ostrim protiukrepom.

**Ameriški ukor Evropi.** O priliki sestanka ameriškega kongresa je Roosevelt prebral poslanico, ki govori k mednarodnemu položaju. Med drugim je dejal, da je pretežna večina narodov sveta za mir in se zadovoljuje z začrtanimi mejami. So pa vlade nekaterih narodov, ki verujejo v zakon sile in širijo nesmiselne pojme o nekem svojem svobodnem poslanstvu med drugimi narodi. Mir je v nevarnosti od strani onih narodov, ki iščejo sebično moč v svetu. Ameriške države bodo čvale

svojo nevtralnost in ne bodo storile ničesar, da bi ohrabile države, ki iščejo spor. S svojim zadržanjem hoče biti Amerika vzgled vsem narodom, da se vrnejo k miru in delu, ki bo polno dobre volje.

**Rusija svari Nemčijo in Japonsko.** Zunanji komisar Molotov je o priliki zasedanja osrednjega eksekutivnega odbora v Moskvi imel oster govor proti Nemčiji. Sovjetska vlada želi boljših odnošajev z Nemčijo, kot so sedanj. Dvomimo pa o dobri volji Nemčije. Kdo ne ve, da se Nemčija oborožuje k dejanjem in da so nemški fašisti spremili svojo deželo v vojno taborišče. — Na Japonsko je naslovil Molotov sledeče svarilo: Japonska se je doslej izogibala sklepu nenapadalne pogodbe z Rusijo. Na drugi strani se množijo poizkusi japonsko-madžarskih čet, da ogrožajo sovjetsko mejo. Na ta položaj na vzhodu in zahodu zamoremo odgovoriti samo s tem, da rdečo armado, edino varstvo Rusije, še ojačimo.

**Rooseveltova borba proti kapitalu.** Ameriški predsednik vodi težko borbo. Izdelal je širokotezen načrt za obnovev ameriškega gospodarstva, na podlagi katerega bi državna oblast močno segla v zasebna gospodarstva. Na svoji strani ima predsednik delavce in kmete. Delavcem se je priljubil s tem, da je omilil brezposelnost njihovih vrst in uvedel tudi neke vrste socialno zavarovanje.

vanje. Za ogrožene kmete pa je predpisal mlinom, žagam, predilnicam, kratko vsej kmetijski industriji prispevke, ki naj bi prišli v dobro kmetom. S temi ukrepi se je predsednik močno zameril kapitalistom, ki skušajo njegovo delo ovirati na vsej črti. Z očitkom, da dela protustavno, ga skušajo onemogočiti. Za Roosevelta in njegovo delo govorijo uspehi, ki jih je dosegel, zanj govori tudi priljubljenost med delavci in farmerji. Svojo borbo za to, da pritegne tudi kapitaliste k žrtvam za novo blagostanje, bo nedvomno nadaljeval. To mu bodo omogočili njegovi pristaši s tem, da ga bodo ob prihodnjih predsedniških volitvah iznova postavili na prvo mesto v državi.

**Nov mednarodni blok na bližnjem vzhodu.** Predsednik turške republike Kemal Ataturk vodi razgovore z zunanjimi ministri sosednih držav Perzije, Irakom in Afganistanom. Predsednik Kemal bo z ozirom na poostreitev mednarodnega položaja skušal ustvariti med navedenimi štirimi državami nekako zvezo po vzorcu male antante. Njegova namera je med azijskimi državami našla odziva, ni pa povšeči evropskim velesilam, katerih vpliv v Aziji bi se z novim blokom še bolj zmanjšal.

**Kmetje na Poljskem** so imeli v decembru velik kongres v Varšavi. Rastoča revščina in vedno večje obubožanje sta jih prisilila, da so na zborovanju večdesettisočih stavili poleg političnih tudi naslednje gospodarske zahteve: znižanje javnih dajatev, razlastitev veleposestev brez odškodnine, razdelitev državne zemlje kmetom brez zemlje, pomoč brezposelnim delavcem in kmetom. Hkrati so pozvali delavce v industriji in obrti, naj se pridružijo njihovemu pokretu in borbi za obstoj.

## Kmetje v Nemčiji.

Nemško kmetijstvo slovi že od nekdaj kot visoko napredno. Nemški kmetje so znani kot izobraženi, moderni gospodarji, ki skušajo porabiti vse novotarije modernega gospodarstva v svoj gospodarski prilog. Kmetijstvo je v Nemčiji fundament gospodarskega, kmetje pa temelj narodnega življenja. Važnosti nemških kmetov se je Hitler v svoji borbi za oblast dobro zavedal in je zato iskal pristašev med njimi. Kmetje, nezadovoljni s položajem v demokratični dobi, so se ga resnično oklenili in mu pripomogli do popolne zmage. Danes pa so ti kmetje razočarani nad uspehi narodnega socializma, večina že jih stoji ob strani hladna in nezainteresirana na besedah državnih voditeljev ter ne šteti z očitki. Kako to?

Kriva je temu ponesrečena agrarna politika sedanje Nemčije. Tudi nemško kmetijstvo trpi pod težko zadolžitvijo. Da reši vlada vsaj najboljše

kmete pred dražbami in rubežem, je izdala pred leti postavlo o dednih kmetijah: najboljše kmetije je proglasila za dedne in nezadolžljive. Kaj je bila posledica? Naenkrat je bil dobrim gospodarjem zaprt ves kredit, izenačeni so bili z zadolženimi kmeti, ki kredita vsled svojih dolgov ne morejo najeti. Ker ni bilo kredita, so kmetje začeli opuščati intenzivno gospodarjenje in se izožili na pridelovanje najnujnejših sadežev.

Danes na nemških trgih raste povpraševanje po domačih pridelkih, žitu, masti, tkaninah i. dr. Da prepreči previsoko porast cen kmetijskih pridelkov, je vlada predpisala najvišje cene. Kmetom pa je predpisala količine pridelkov, katere morajo prodajati državi. Hkrati je kmete vzpodbujala, naj čim več pridelujejo. Ob predpisanih cenah se kmetje branijo zvišanja svoje proizvodnje, ker ga smatrajo za nerentabilno. Napetost med povpraševanjem in ponudbo kmetijskih pridelkov stalno narašča. Kmetje opuščajo njive, redčijo število živine v svojih hlevih, obenem cveti trgovina na prosto roko, s katero se hočejo kmetje izogniti predpisanim cenam in prisiljeni oddaji. Po zadnjih vesteh bo sedaj berlinska vlada v kratkem odredila, da je vsaka kmetija, ki ima vsaj šest krav-mlekarič, pod državnim nadzorstvom.

Davki se v kmetijstvu niso zvišali. Zvišala pa so se bremena s prisilnim plačevanjem raznih prispevkov stanovski in drugim prisilnim organizacijam. Pomanjkanje denarja v državnih blagajnah sili nadalje državo, da z večjo brezobzirnostjo iztirjava dolgove in zaostanke na obrestih. Iz vsega tega se je razvil spor med kmetijstvom in državo. Nekdaj dvignjen v ponosu ob hitlerjanski paroli „Kri in zemlja“ je nemški kmet danes razočaran in ob svoje lepe nade opravljen. Ukazujejo mu, kako naj prideluje, svojih pridelkov ne sme prodajati tja, kamor bi sam hotel, oddajati jih mora kot desetino in pričakovati, da mu država od denarja zanje odtegne davke, zaostanke in obresti. Vsako kravo, katero proda, mora prijaviti. In če se cena izboljša, mu izboljšek odtegnejo za kritje velikih stroškov ogromnega aparata, ki je potreben za nadziranje gospodarstva. Tako je lahko razumeti nedavno izjavo nekega nemškega kmeta, ki je stal obtožen pred sodnikom: „Zaradi mene mi lahko vzamete vse, saj sem na svoji kmetiji samo še hlapec!“

Razočaranja, okrnitev svobode in še druge neprilike v novi državi so v nemških kmetih ustvarile močno protihitlerjansko razpoloženje. To se še veča, ker nastopajo državni organi v zadnji dobi še ostreje in brezobzirneje. K vsemu pride še nesmiselna borba hitlerjancev proti Cerkvi in rastoča oholost nacionalnih vrst, ki nevoljo nemških kmetov samo večata. Tako se v novi Nemčiji odpira novo vprašanje, ki ga bodo njeni voditelji morali rešiti.

čakal Vendelin starega pota ob ovinku pod vasjo in ga je spremljal malone dol do trga. Tedaj se je odtajalo srce; porazgovorila sta se in sta govorila žudne reči, kakor bezskrbna deca včasih, včasih kakor globoka misleca.

In glej, res se je posrečilo Florijanu, da je zval bil Vendelina nekega večera v župnišče.

O navadnih rečeh so govorili izpočetka, o posojilnici potem. Od te se je zasukal župnik govor na kapitale naše domovine, v denarju, v živih močeh, v duhu. Veliki so ti kapitali, čudovito lepi. Nesreča le, da leže dostokrat nepoznani in nedvigljeni; a čestokrat jih zakopavajo naši ljudje sami.

Ko je nanesel govor na te zaklade, je odšel pot, ki je postajal že nekaj časa ob oknu pri durih, na tihem iz sobe.

„... To je najžalostnejše v našem narodnem gospodarstvu, da se izgubi toliko talentov v vagabundstvu. In še proslavlja in s sijajem mučenitva se ozarja ta propalost duš in teles. In najdejo se ljudje, iz najboljšega razumništva, ki odpirajo pri tem zavzeti oči in vpijejo z navdušenjem: „Nedosežno!“ In velika tolpa brezsmiselnih duš kriči za njimi: „Čudovito!“ Namesto da bi se dvignil ves narod proti brezvestnemu zastrupljanju najboljših naših duš, naše mladine! — Domo-vina pa trpi pomanjkanje ob tem in čaka zaman. Kakor njiva razorana je, čakajoča s hrepenenjem delavcev in sejavcev. A teh ni! V brezplodnih sanjarjih se izgublajo kipeče mlade moči, drugi v pitju, v blatu nemoralnosti tretji. In vendar bi moral stati dandanes slednji delavec na svojem mestu, z vsemi močmi, od jutra do večera. Sicer ni več rešitve za naš narod, ki pluskajo ob njega valovi sovražnih sil od vseh strani.“

## DOMAČE NOVICE

### † Tine Blüml.

Na svoj edeninštirideseti godovni dan je umrl po kratki, težki bolezni Tine Blüml, pd. Šlemic v Št. Janžu. Dovršil je življenje mož, ki ga je njegova verska in narodna zavest izpolnila v vsem njegovem zasebnem in javnem delovanju. Odšel je k svojemu Gospodu hlapec, ki je kot malokateri iz naše srede prislulil zadnjim tajnam človeške horbe na zemlji.

Po svetovni vojni ga je posinovila Šlemčeva družina in mu izročila v varstvo dom, ki slovi po vsem Rožu kot dom slovenskih duhovnikov. Mladi gospodar je njegovo izročilo zvesto nadaljeval. V vasi si je izbral vzorno domače dekletko za življenjsko družico, ob dobri skrbi vse Šlemčeve družine si je nato lepa kmetija kmalu opomogla od hudih udarcev minule dobe. In je zacvetela, ko je zasijala vanjo sreča petih parov nadolžnih otroških oči. Ko je najmlajši v četrtem mesecu s svojo ročico prvič božal očeto lice, je legla na Šlemčev dom težka preizkušnja. Tedaj šele je postalo jasno, kar je bil rajni svoji družini, svoji vasi, večini in fari. Ne najzadnje ga bo pogrešal ves slovenski narod, katerega je rajni ljubil z dejavno ljubeznijo in z dobro vero v njegovo pravo.

V četrtek 9. t. m. je spremljala rajnega Tineja Blümla številna množica ljudstva na njegovi zadnji poti. Pred krsto, katero so nosili šentjanški gasilci, ko so se svojemu članu oddolžili s polnoštevilno udeležbo, je stopalo 14 duhovnikov. Po sv. daritvah za pokoj blage njegove duše in po nagrobnih obredih je povzel besedo domači župnik ter med drugim dejal: „Ranjkega zunanje delo je ostalo nedovršeno in treba bo opore in nadomestnikov. Dovršil pa je rajni Tine delo v sebi in na sebi in je lahko stopil pred svojega Sodnika.“ Nato se je od marljivega sodelavca v stanovski kmečki organizaciji poslovil v prisrčnih besedah dež. kmetijski vodja posl. Gruber. Mehka melodija žalostinke šentjanških povcev, ki so se tudi že pred domom prisrčno poslovili od svojega tovariša, je legla na odprti grob, zemlja je sprejela, kar je bilo njenega na rajnem.

Njegova ljubezen pa ni preminula!

**Česa nas dolžijo?** V ljubkem mestecu spodnje-ga dela dežele je baje obisk nemške božje službe jako klavern. In ko je došel tja novi mestni župnik, so ga občinski odborniki razunenega pozabili po starodavnem običaju pozdraviti. Kdo je temu kriv? Čujte in strmite: slovenski duhovnik! — Nedavno je profesor slovenščine takole razla-

Molče je poslušal Vendelin, s sklanjeno glavo. Srce pa mu je pritrjevalo: „Resnica!“

„Resnično, razsrditi se mora, kdor ljubi dandanes še domovino, ko vidi, kako lahkomišelnost ji kradejo naši ljudje njeno last in jo varajo na vseh koncih in krajih.“

Globoko na nemirne prsi je povešal študent glavo in je pripoznaval z bridkostjo v srcu: „Tudi jaz! Tudi jaz!“

In o družinah je govoril župnik, ki trpe pod tem, pod nesrečo svojih sinov, pod sramoto zaradi izgubljenega njihovega življenja, ob prevaranih nadah.

„Leta in leta so upali ni sina, oče, mati, bratje in sestre. Nanj so hoteli postaviti vse bodoče življenje, ves dom, kakor na krepak, nepregiben temelj. A glej, vse prevara!“

„Res!“ — je vpilo v srcu Vendelinovem, a usta so molčala.

„In naši domi čakajo. Poglejte Trato, svojo domačijo! Ah žalosti! Ko bi jo videla rajna vaša mati, kako propada, kako umira...“

„A jaz ne morem pomagati!“ — je záječal Vendelin, ki ga je prijel za srce z močno roko spomin na mater.

„Morda je ne morete več rešiti, sami vsaj ne. A čemu grešite na njo dan za dnem iznova z brezplodnim, brezplodnim svojim življenjem! Če ne ljubezen do doma, ljubezen do rajne matere, posvečeni spomin na njo bi vas moral siliti k drugačnemu življenju.“

„Prepozno je!“  
„Nezmisel! Po smrti je prepozno, v življenju ne! Le močne volje je treba.“

(Dalje sledi.)

## PODLISTEK

**Ksaver Meško:**

### Na Poljani.

(64. nadaljevanje.)

„Z ljubeznijo v boj! Ker ljubezen vse zmaguje!“ Govoril je v časih z izgubljenim studentom, a ne mnogokrat, ker Vendelin se ga je izogibal.

„Ne pijte toliko! Uničite se!“ — je prosil ob koncu govora.

Vendelin ga ni zavrnil osorno. Čutil je pač, da mu govori iz resničnega sočutja in z najboljšim namenom. Sklonil je glavo in je vzdihnil.

„Pridite k meni vsak dan in dobite slednji dan pol litra vina. A ne posedajte v krčmah! — Obljubite?“

Zamislil se je študent, a je odmajal nenadoma z glavo.

„Ne morem. Ne izpolnil bi obljube in rajši ne obljubim.“

Zdaj je računil župnik, ki je bil pastir in oče tudi te ponesrečene duše in je hrepenel, da jo reši domu in nji v korist, z zadnjim in najmočnejšim, z ljubeznijo do matere.

„Dajte, privedite k meni Vendelina“ — je naročil nekega dne Florijanu.

„Če bo le hotel iti.“

„Z vami pojde še najgotoveje.“

Florijan je bil skoro edini v vasi, ki se ga ni ogibal od vseh zaničevani sin Tratin. Pot ga ni zaničeval, le pomiloval ga je; tako sta živela v prijaznosti, v prijateljstvu skoro. Večkrat, ko mu je bila samota že pretežka in premoreča, je po-

gal dijakom našo kulturno zgodovino: „Einspieler je Mohorjeva društva grindov!“ Te modrosti smo krivi seve spet samo mi!

**Kaj sedaj nameravajo naši „prijatelji“?** Nedavno se je vršil v Celovcu nekaj tečaj za raznarodovalno delo med Slovenci. Na njem je neki gospod takole začrtal rešitev manjšinskega vprašanja na Koroškem: Slovence je treba ovajati kot po Jugoslaviji podpihovane komuniste, na ta način jih bo mogoče uničiti. Iredenta sama ni nič, ker iz vseh petnajstih let ni znan ne Slovincem in ne Nemcem niti en sam slučaj. Iredenta združena s komunizmom, to bo vlekló! — Drugi gospod na tem tečaju je bil previdnejši in je udeležencem-učiteljem nasvetoval: V slučaju, da se nam ne posreči prepričati rešitve slovenskega vprašanja, sezite po samopomoči! — Tako torej govorijo, ko so sami med seboj. Mi se čudimo, da ni posegel vmes zastopnik oblasti, ker ne moremo verjeti, da ne bi bil navzoč na tem tečaju in zboru, ko je tečaju in zboru Prosvetne zveze trajno prisostvoval.

**Celovec—Berlin—Beograd.** V Beogradu izhaja verski tednik „Bonifatiusblatt“. Ima posebno prilogo in ta se tiska v Berlinu. V eni zadnjih številkih piše v tej berlinski prilogi gospod — doma iz Celovca — o Koroški, da je „urdeutsches Land“, je bila in je nemška in vsa diha samo nemški duh. Ni krivica, če dobiva nemška manjšina prilogo svojemu listu iz Berlina in če v njej koroški gospodje tako pišejo o svoji deželi. Če bi mi samo na to mislili, bi naši „prijatelji“ zakričali na ves glas.

**Bilčovs.** (Nemška božičnica.) Dne 6. t. m. se je v okvirju takozvane Bauernschule vršila v naši ljudski šoli božična predstava Kristusovega rojstva. Udeležba je bila dobra, so pa tudi vse udeležence obdarovali s sladkarijami in cigaretami. „Mir naj vlada med nami.“ je dejal utoritelj, prezrl pa, da z nedomačim duhom ustvarja v prebivalstvu samo nov razdor in nemir. Kedar, gospodje, se boste naučili spoštovati naš domači slovenski svet?!

**Medborovnica.** Nekaj fantov iz naše vasi je pred kratkim, kot navadno, prepevalo slovenske pesmi. To pa je nekega gospoda tako razburilo, da je napravil ovadbo, češ, da so peli dotični „Nationale Hetzlieder“. Prišlo je orožništvo in poizvedovalo, kaj da je resnice na tem, ter povabilo dotične pevce na orožniško postajo. Fantje so se seveda odzvali in kvartet se je zglašil korporativno pri žandarjih. Na poziv, naj povedo besedilo tiste razburljive pesmi, je eden fantov vprašal, ako bi jo morda mogli tam zapeti. Orožniku je bilo to prav in iz krepkih grl je zadonela na postaji slovenska pesem, kot bi se vršil kak koncert. Pa glej ga, orožnik izjavi, da na tej pesmi ne najde nič žaljivega in tudi nobenega hujskanič in da fantje lahko zopet odidejo. Pa veste, katera je bila ta nevarna pesem? Povemo vam: Trnovska fara in trnovski zvon!

**Ponesrečena prirediteljev.** (Kotmara ves.) Na silvestrov večer je priredilo tukajšnje nemško izobraževalno društvo v gostilni pri Plajarju igro „Da liegt der Hund begraben“. Bržkone se igralci svojih vlog niso dobro naučili in jim je nemščina delala preglavice, sredi zadnjega dejanja ni več hotelo iti naprej in morali so igro predčasno končati. Pred meseci pa so hoteli taisti člani razbiti naš pevski koncert z gniliimi jajci, sedaj se jim je vrnilo, ne da bi bili mi mezincev zganili. Za tako nekulturo smo mi tudi preponosni in bi bil pod našo častjo. — Na naše korenine apeliramo, da nas podprejo vsestransko v našem prosvetnem delu in tako pripomagajo, da bomo zamogli njihove delo uspešno nadaljevati. Saj gotovo vedo, kaj nam je danes tako zelo pri srcu. — Leto smo zaključili brez hrušča. — V zadnjem tednu smo pokopali Uršulo Štangl, smrt jo je rešila dolgotrajne zavratne bolezni. N. p. v m.

**Borovlje.** Tudi naše rožansko glavno mesto postaja čim bolj moderno. Že pred par leti smo slišali, da dobimo ulice, zadnji čas pa se že bliščijo na hišah tablice s številkami z označbo ceste. Kobel in Dobrava sta se s tem spojili z mestom in znanprej oficielno ne obstojata več. Izginila so na ta način par sto let stara slovenska imena kakor „Podkvanc“, „Kozjak“, „Zadnjak“, „Ridovec“ itd. in mesto teh imamo: Sonnenweg, Feystrasse, celo Major Trojer Gasse in slične. — Na državni preizkuševalnici za orožje je bilo leta 1935 preizkušenih skupno 2498 kom. pušk. Po statistiki je bilo izdelanih novih pušk v Borovljah 1712, ostale številke se razdelijo na popravila, samokrese in flobertovke. — Ljudsko gibanje v preteklem letu je bilo sledeče: Rojenih je bilo 18 otrok, umrlo 25

oseb. Nekaj je bilo rojenih tudi v Celovcu in tudi nekaj umrlo istotam. Poročenih je bilo 16 parov.

**Drobiž iz Št. Vida.** Lani je nekdo v našem listu omenil našo cerkveno uro, da je podobna stari-kavi ženki, ki komaj še sliši. Kaj naj napravimo? Veste kaj? H Tumpelnu v Št. Lipš pojmo in dobili jo bomo! Naš ameriški stric jo bo gotovo naročil. — V minulemu letu je bilo samo 6 porok, deset pa smrti. Rojenih je bilo dvanajst fantkov in triindvajset deklic. Koliko bo nekoč nevest! — V lanskem oktobru je podjetna trgovina Rutar iz Žitare vesi otvorila v Boštjančičevi hiši svojo ilijalko. Ljudje imajo do nove, dobro založene trgovine veliko zaupanje in so veseli domače postrežbe. — Popravili in razširili smo naša pota, da so široka skoraj 3 metre in bodo sedaj vozovi in koleslji kar drčali v daljavo. Vsekakor za tujski promet važna pridobitev! — Da bomo imeli za sezono tudi dobrih kuharic, za to skrbi naš šesttedenski gospodinjski tečaj, ki ga vodi g. čna Hartmannova. Tečaj prav lepo uspeva. — Še nekaj naj spomnimo. Nad 50 gospodarjev si je doslej že oskrbelo nove gnojne jame. Napredek bomo kmalu čutili v vsem našem gospodarstvu in tedaj vas pvabimo v posete, da nas posnemate. — H koncu vsem bralcem veselo novo leto!

**Pribla ves.** (Razno.) Naj nekoliko potožimo naše skrbi iz minulega leta. Z letino smo bili srednje zadovoljni. Ozimna, rž in pšenica, sta še dosti dobro obrodili, pomladno setev pa je uničila suša skoroda vso. Krompirja je bilo nekaj, v nekaterih krajih ga je bila četrtnina ali celo polovica gnila. Zadržno nado, ajdo, je vzela septemberska slana. — Skrbi nas, kje naj dobimo denar za seme in druge potrebščine v gospodarstvu, odkod denar za davke in druge dajatve. Škodo po suši so sicer ocenili, odškodnine pa še ni bilo. — Zadnji dan minulega leta je odšla iz solzne doline Genovefa Golob, užitkarica, stara 72 let. Velika množica ji je izkazala zadnjo čast. Naj počiva v miru, ostalim naše sočutje!

**Št. Peter pri Velikovcu.** V celovški bolnici je umrl na težki operaciji v grlu Franc Bricl, pd. Kopačnik. Rajni je bil dober gospodar in skrben oče svoji družini. Rodom je bil iz bivše Štegarjeve družine iz Remšenika pri Železni Kapli. Pogreb se je vršil 3. dec. v Celovcu. Umrlo je na svoj 61. rojstni in godovni dan. Blag mu pokoj, domačim naše sožalje!

**Drobiž.** Prevzv. pomožni škof dr. Rohrachar je bival minule dni v Škofji Loki. — Bivši dež. glavar Kernmaier toži dež, vodjo kmetov posl. Grubarja vsled očitka lahkomišljenega gospodarjenja z dež. denarjem. Posl. Gruber je pripravljen svojo trditvev podpreti z dokazi in je zato proces odložen na februar. — Mesto Pliberk je imenovalo dež. glavarja Hülgertha za častnega občana. — Pri Maria Zell na Štajerskem je minulo soboto treščil v nek potok avto z 8 osebami. Šest je mrtvih. — V Gradcu se je podrli strop neke vojaške kosarne in pokopal 5 oseb. — Gospodarsko poslopje pri Jeseničku v Zadnjici pri Celovcu je upepelil požar. — Viktorju Kunethu, posestniku pri Vovbrah, je nekdo ukradel 4letno temnorjavo kobiló, vredno 700 S. — Posestnici Antoniji Jakob pri Grebinju je nekdo ukradel 5letno kobiló v vrednosti 1000 S. — Dne 8. t. m. popoldne ob 5. uri je bilo čutiti v spodnjem delu dežele močan potresni sunek. — 16letni Janez Paulitsch iz Straje vesi je po nesreči s puško prestrelil lice 21letnega delavca Florijana Geyer. Dečko je pobegnil. — Na Brnci se je obesil pekovski pomočnik Oto Kelz. — V Pokrčah se je skušala zastropiti z lizolom Marija Blasnig. Prepeljali so jo v bolnico. — Prof. Perkonig je sprejel letošnjo državno nagrado za slovstvo.

**Pogreb očeta šentjurskega župnika č. Mošica.** V nedeljo 15. dec. — na dan pogreba našega Grafenauerja — smo v Blačah pokopali Joka Mošica, pd. Tinča, očeta č. župnika Jakoba Mošica v Št. Jurju. Šest duhovnikov je pelo „Miserere!“. Pogrebna procesija je segala od domače hiše mimo cerkve sv. Marije v Grabnu pa do pokopališča. Od grobu so govorili rajnemu v slovo č. g. Tabacky, g. Hani Maierhofer in še domači šolski vodja Milonik kot načelnik požarne bramb. Brama se je pogreba polnoštevilno udeležila, kakor tudi šolska mladina. Župnik Hani je povdabil ranjkega globoko vernost, zvestobo do materega jezika in do slovenskega naroda, katero je rajni Tine ohranil do zadnjega. Edinega sina je oče Tinč daroval svojemu Bogu. Gostiln rajni ni poznal, vsako nedeljo in praznik je hodil ob jutrnici v cerkev Matere božje v Grabnu in premolil cele ure. Vsako leto je šel na božjo pot v Lokavo

in na sv. Višarje. Najrajši pa je 13. decembra vsakega leta obiskoval sv. Lucijo na Plešišču v šentjurski fari, zato ga je Vsemogočni poklical k sebi ravno ta dan. Umrlo je star 75 let — kot njegov prijatelj Grafenauer. Skromnost in ponižnost, delavnost in pobožnost so bile njegove velike vrline. N. p. v m. Č. župniku naše toplo sožalje!

## NAŠA PROSVETA

**V posnemanje! Sprejeli smo:** Naš društveni odbor je na svoji zadnji seji sklenil, da bo v januarju in februarju posvetil vse svoje sile propagandi za naš slovenski tisk. Razdelili smo si medsebojno vasi in se zakleli, da bomo z vsemi močmi delali na to, da bo imela vsaka dobra hiša naročeno vsaj troje: naš tednik „Koroški Slovenec“, Mohorjeve knjige in verski mesečnik „Nedeljo“. Letni izdatki za vse troje ne znašajo niti 10 šilingov in noben gospodar, ki mu je na trajnem izobraževanju svoje družine, ne bo ob dobri naši besedi naši prošnji odrekel. Prvič smo se razšli nato na delo z obljubo, da se teden navrh spet znajdemo in izmenjamo izkušnje. In glej! Soglasna sodba vseh je bila, da je tovrstno naše delo ne samo uspešno, marveč tudi zelo, zelo nujno. Naši ljudje so dobri, a komodni za naročevanje in plačevanje; in le premnogi ne vedo ceniti važnosti dobrega slovenskega čtiva. Seve je treba razorožiti marsikaj ugovor, ki se ob pomanjkanju dobre volje koj najde, treba je ljudem iti pri naročevanju na roko in še marsikaj drugega pojasniti. Potem pa tudi uspeh ne more izostati. — V interesu naše dobre stvari bi sedaj predlagali naj bi vsako društvo in vsaka fara izvedla v mesecu januarju in februarju dobro propagando za naš tisk. Rastoče zanimanje bo zadoščeno delavcem, urednikom in sotrudnikom. Fs.

**Dobrla ves.** (Božična igra.) Dolgo in nestrpno že je naša okolica pričakovala kako društveno prireditev in jo dočakala z Nnovim letom. Kljub slabemu potu in vremenu so gostje iz bližnje in daljne okolice napolnili dvorano do zadnjega kotička. Ob lepih prizorih in poučnih besedah igre „Henrik, gobavi vitez“, igra iz peresa priljubljene našega pisatelja dekana Meška, se je orosilo slehernó oko. Tudi igralci so se topot potrudili in s svojim igranjem posestnikom poklonili najlepši novoletni dar. Vsi igralci brez izjeme so bili na mestu. Popoldan je le prehitro minul, duhovno prenovljeni smo se zadovoljni vračali domov. Tudi ponovitev igre na naslednji praznik je enako uspela. Z uspehom naj raste korajža naših društvnikov za delo za Boga, narod in domovino! — V nedeljo dne 26. januarja ima društvo svoj letni občni zbor. Dopoldne ob 8. uri je sv. maša za žive in rajne društvenike s skupnim sv. obhajilom. Popoldne po blagoslovu pa občni zbor z govorom in običajnimi točkami. Člane in prijatelje prosimo, da bodi poset dopoldne in popoldne vreden osrednjega društva naše Podjune!

**Šmihel pri Pliberku.** (Društveno.) Z „Miklovo Zalo“ smo spet uspeli. Občinstvo se je odzvalo iz najširše okolice in obakrat napolnilo dvorano. Prvo predstavo so otvorili tamburaši, nakar je govoril naš prosvetni starešina č. Poljanec o času turških vpadov. Drugo prireditev pa je otvoril zbor „Gorotan“ s pesmijo „Iz stolpa sem mi zvon doni“. Igralci so vsesplošno zadovoljili, glavne vloge so bile v dobrih rokah. — V nedeljo 26. t. m. imamo dopoldne mladinski sestanek z začetkom ob pol 9. uri, popoldne ob treh pa najprej zbor izobr. društva in nato „Gorotana“. Člani in prijatelji iskreno vabljeni!

**Št. Jakob v Rožu.** V nedeljo 26. t. m. ponovi društvo „Kot“ ob pol 3. uri pop. v svoji dvorani igro „Vaški lopov“, ki je po svoji pestri vsebini prvič dobro ugajala. Vabljeni!

**V nedeljo 19. t. m. v Št. Vid!** Udeleženske gospodinjškega tečaja imajo na ta dan svojo zaključno prireditev. Dopoldne se vrši od osme ure zjutraj razstava kuharskih izdelkov v prostorih Voglove gostilne v Št. Primožu, popoldne ob 3. uri pa istotam zaključna prireditev s petjem, deklamacijami, govorom, prizorom „Palčki“ in pustno šaljivko „Oh ta Polona“. Pridite od blizu in daleč in se oddolžite tečajnicam ter voditeljici za njihov velik trud!

**Inserirajte v Koroškem Slovencu!**

**GOSPODARSKI VESTNIK****O prehrani rastlinstva.**

Pri krmljenju živine smo že vajeni neke smotrnosti. V jeseni pregledamo pridelek krme, izračunamo, koliko krme bo rabila živina, in nato napravimo nekak proračun, da izhajamo. Nekolike smotrnosti vsaj je treba tudi prehrani rastlinstva. Sosebno v naših časih ne smemo prezreti, da je dobra prehrana rastlinstva predpogoj izboljšanja gospodarskih dohodkov in da je vrhutega poceni ali celo zastoj. Zadnje mora biti za naša leta merodajno.

Najprej mora vsak dober gospodar vedeti, kako bo menjaval sadeže na njivah. Kdor hoče izdatno in racionalno gnojiti, mora vedeti, kaj je lani in kaj bo letos prideloval na njivah, kaj namerava pridelovati na njivah drugo in tretjo leto. Potem bo lahko smotrno gnojil svoje polje.

Hlevski gnoj vrši dvoje: krmi rastline in ohranja zemljo neizčrpano. Čim več zahtevamo od zemlje, tem bolje jo moramo gnojiti. Izkušen kmet približno ve, koliko gnoja ima na gnojišču. Merimo gnoj običajno po gnojnih koših, ki vsebujejo 400 do 800 kg gnoja. Za prav dobro pognojitev je treba okoli 800, za dobro okoli 600, za manj dobro 400 in za slabo pognojitev okoli 200 meterskih stotov gnoja na hektar zemlje. Povprečno računamo letno na hektar zemlje 200 meterskih stotov gnoja. Kadar gnoja primanjkuje, ga lahko napravimo. (O tem smo nedavno govorili.) Prav dobro moramo z hlevskim gnojem gnojiti okopavine (krompir, koruzo, zelje, peso), dobro pšenico, zimski ječmen in ovse, manj dobro rž in detelje.

Najučinkovitejši je hlevski gnoj v prvem letu, ko zaleže 600 meterskih stotov gnoja za nekako 225 kg superfosfata ali 190 kg kalijeve soli. V drugem letu zaleže ista količina gnoja za 110 kg superfosfata ali 95 kg kalijeve soli.

Hlevski gnoj spada na njive. S kompostom gnojimo travnike in pašnike. Gnojnica je primerna istotako za travnike in pašnike, pa tudi za njive, kjer pridelujemo krompir, koruzo, repo ali zelje; v jeseni ali v igredi je gnojnica dobra tudi za žito.

Kako je z umetnim gnojenjem? Umetno gnojenje je donosno ob prvi, drugi in še tretji merici, pri peti ali šesti se ne izplača več. Pametno umetno gnojenje prinaša po izkušnji boljše obresti, kakor kamorkoli naložen denar. Pri uporabi umetnega gnojila je treba previdnosti, da ni dobrote preveč ali da je na napačnem mestu. Če njiva ni preveč prenasajena z gnojem, povečajo dušičasta gnojila pridelek. Fosforjeva gnojila požira najprej zemlja in šele iz nje jo črpajo rastline, zato je fosfor zadržujoče gnojilo. Kjerkoli je zemlja revna na kaliju, je dodatek kalijevih gnojil donosen. Dušik, fosfor in kali so namreč snovi, ki služijo rastlinam v hrano. Vendar ne vsem rastlinam v enaki meri. Veliko dušika in fosforja pa manj kalija rabi repa, krompir rabi predvsem dušika in manj kalija, rž veliko dušika, pšenica veliko dušika in manj fosforja, ječmen veliko dušika in manj fosforja in kalija, oves in ajda rabita samo dušik, detelja in lucerna nekaj fosforja in kalija.

Dober kmet pozna svojo zemljo. On dobro ve, česa ji manjka po tem in drugem sadežu, in zato ji zna dajati pravilno hrano. Zemlja pa mu njegovo skrb poplača z večjim in boljšim pridelkom. Hk.

**Nekaj o gnojenju in oranju.** Z gnojem na njivi je treba pravilno ravnati. Nekateri kmetje imajo slabo navado. Ker doma nimajo dovolj prostora za gnoj, ga vozijo na njive in puščajo tam ležati, kakor je padel iza gnojnega koša. Tak gnoj se kaj razvetri in izgubi najboljše, kar vsebuje na hranilnih snoveh. Pod vplivom dežja in vetra se spremeni v kup malovredne stelje. Na njivo pripeljani gnoj moramo ali dobro stlačiti v kup in kup po potrebi še posuti z zemljo, ali pa ga takoj podorjimo. Vsekakor je treba paziti, da nimajo ne zrak in ne druge prirodne sile nobenega dostopa do njega. Oranje ne odlagajmo na zadnje tedne. Zemlja se mora navžiti svežega zraka. To se bo zgodilo le, če jo nekoliko časa pred setvijo preorjemo in pustimo v odprtih grudah. Čimbolj se zemlja potem zdrobi, tembolj se bodo mlade rastline razvijale.

**Če manjka stelje.** Ponajveč nastiljamo listje, praprotje ali vresje je le malokod na razpolago. Nestalno deževno vreme je v jeseni oviralo stelje-

rajo. Ponekod zato primanjkuje stelje. Pomanjkanje stelje je velik nedostatek za živinorejo, ker je mehko in suho ležišče važen predpogoj za zdravje in donosnost živine. V igredi pa bo primanjkovalo prepotrebne gnoja. Kaj naj v sili torej rabimo za nastiljanje? Pomagajmo si z žagovino, za silo zadostujejo tudi sveže nasekane smrekove vejice. Izkušeni gospodarji svetujejo napravo lesenih ležišč, da živini ni treba stati in ležati v mokroti in blatu. Tako dosežemo, da ostane živina tudi kljub pomanjkanju nastilje suha in snažna. Z napravo lesenega ležišča si lahko pomagamo ne samo v hlevu, marveč tudi v svinjaku.

**Važno za gospodarje!** Celovski tržni urad javlja, da narašča povpraševanje po plemenskih prašičih. V deželi so štajerski, burgenlandski in gorenjeavstrijski kupci, ki se zanimajo za tovrstno blago. Urad opozarja, naj kmetje nikar ne nasedajo prekupčevalcem, ki jih ustavljajo izven mesta na cestah in skušajo pokupiti njihovo blago po nižji ceni. Kdor hoče prodati po pravi ceni, naj prižene na trg, kjer so se plačevali prašiči zadnji četrtlet po 1.60 za kg žive teže. — Okoli napovedane postave o novi ureditvi prometa z mlekom se javlja sledeče: Nova postava ima namen, da zagotovi ceno za mleko. Okoli 1200 kmetov pošilja svoje mleko mlekarskim zadrugam, približno isto število kmetov pa oddaja svoje mleko neposredno konzumentom. Zadnji bi bili oškodovani, ker bi bile mlekarske zadruge brez nove postave prisiljene, da znižajo ceno za mleko. Zbornica bo skrbela, da se izdana postava omili v toliko, da bodo okoliški kmetje še naprej lahko oddajali mleko neposredno konzumentom in sicer za ceno 34 g.

**Celovski trg 9. januarja.** Krave (živa teža kg) 80—95, krave za klanje 80—95, prašiči 1.30—1.50, pšenica (100 kg) 38—40, rž 28—29, ječmen 24 do 28, oves 24—25, ajda 24—26, koruza 24—28, sladko seno 10—12, kisló 8—9, slama 4—5, grah (kg) 80—1.00, isto leča, fižol 35—50, krompir 15—17, zelje 30—40, goveja mast 3.60—4.50, sirovo maslo 3.60—4.50, prekajena slanina 3.20—5.20, sirova slanina 2.00—2.30, svinjska mast 3.00—3.20, jaica 22—24, kokoši 2.00—3.00, race 4.00, gosi 8.00, drva, kratka, trda 4.00—5.00, mehka 3.00—4.00 šil. za kv. meter.

**ZANIMIVOSTI**

**Zemlja se hitreje suče.** Naravoslovni zavod v Berlinu se bavi že leta sem s prav zanimivimi poizkusi. S posebnimi, za poizkuse namenjenimi urami merijo dolžino takozvanega astronomskega dneva, to je točnega časa, v katerem se zemlja zavrti enkrat okoli svoje osi. Dosedanja opazovanja kažejo, da se zemlja ne suče vedno enako, marveč v naši dobi hitreje kot nekoč. Razlika zadnjih treh let je sicer komaj tisočinka sekunde, vendar izhaja iz dosedanjih podatkov, da bo hitrost zemlje vedno večja in zato dnevi vedno krajši. Črez tisoč let bo dan znatno krajši kot danes.

**Nekaj o palači Zveze narodov v Ženevi.** Deževje v decembru je preprečilo dovršitev krasne palače Zveze narodov v Ženevi. V februarju bodo palačo zasedli razni uradi kompliciranega mednarodnega aparata. Palača bo največja v vsej Evropi. Še ni dogotovljena in vendar je že danes okoli nje polno prazne vere. Mnogo se govori o tem slučaju: Ko so dogotovili streho, je nek delavec padel z velike višine na zemljo, ne da bi se poškodoval. Izmed dvoran so najprej dogotovili dvorano s številko trinajst. Stroške za to dvorano je krila — Italija, država, ki se danes ne nahaja baš v dobrih odnosih z ženevsko ustavo. Avstrija je darovala za palačo krasno veliko tapeto, ki predstavlja obleganje Turkov pred Dunajem. V okolici moderne palače so se v letošnji zimi nastanili številni krokarji. Tudi iz teh krokarjev so razni vedeži prorokovali predstoječo katastrofo. Izgleda pa, da so krokarji prinesli predvsem — hudo zimo. Notranja oprema palače je nadvse dragocena. Stene so pokrite z dragocenimi deščicami, stopnice in še drugi deli so iz mramorja, dvorane pa okrašene z lepimi slikami in tepihi.

**V Rusiji plačuje tudi žena alimente.** V mestu Kazana je zahteval neki mož ločitev svojega zakona, razuntega pa še, naj mu žena plačuje alimente. Navedel je, da se žena izseli iz stanovanja brez povoda in mu ostavlja dva otroka. Sodišče

je razsodilo, da mora žena, ki je možu enakopravna, plačevati alimente, ker se nahaja v boljšem gospodarskem položaju ko mož, katerega zapuščila. Ta razsodba za Rusijo ni nič novega, vzbudila pa bo zanimanje ostalega moškega in seve tudi ženskega sveta.

**Kje se nahajajo telesni ostanki sv. Treh kraljev?** Svoječasno so se nahajali v sveti deželi in je k njim romala množica pobožnih romarjev. Helena, cesarica in svetnica, je nato dala relikvijo prepeljati v Carigrad, odkoder so jih pozneje prinesli v Milan. Nemški cesar Friderik Rdečebradec jih je z glavami makabejskih bratov vred daroval škofu Rainaldu, kateri jih je dal prenesti v nemški Köln. V skrinji, z zlatom in srebrom okrašeni, se sedaj nahajajo okostja sv. Treh kraljev v kölnski stolnici. Na treh koščenih glavah so do francoske revolucije počivale tri dragocene zlate krone, ki pa so v tej dobi izginile. Skrinja s častitljivimi ostanki se nahaja v posebni kapelici, ki jo zapira omrežje, v čigar sredini se svetijo iz rdečih rubinov sestavljena imena: Gaspar, Melchior, Balthasar.

**Najzanimivejše kraljestvo na svetu** se nahaja v Južnem morju in obsega 150 večjih in manjših otokov, na katerih prebiva okoli 20.000 prebivalcev. Otokom in prebivalcem kraljuje kraljica Salota. Dolgov kraljestvo nima, davki so neznatni. Ljudske šole so razvite tako, da zna vsak državljani brati in pisati. Državo, katere ime je Tongo, nadzorujejo Angleži, ki pa zanjo zaradi njenega uboštva na rudninah nimajo bogve kaj zanimanja. Državica ima svoj parlament in si voli svoje poslance. Kraljica je poročena in ima tri otroke, katere vzgaja v evropskem duhu.

**Dunajski inženjer Taschdjan** pripoveduje o Abesiniji, kjer je bival dalje časa, tole: V Abesiniji plačujejo v tolarjih s sliko Marije Terezije (okoli 2 šilinga), ali pa s kosi soli. Za tolar dobiš celega vola, kokoši so po 20 g našega denarja. Za denar tam lahko kupiš vse. Po stari pravici priklenejo dolžnika, ki noče ali ne more plačati svojega dolga, z verigo na upnika in dolžnik mu ostane suženj dotlej, da svoj dolg odsluži. Tatvino kaznujejo s tem, da tatu odsekajo roko, ubijalca izročijo družini ubitega. Abesinci orjejo z lesenimi plugi, mlatijo pa z voli. Neguš je moderen gospod in k njemu smeš samo v fraku in cilindru, njegova palača je urejena po evropskem okusu. Abesinci govorijo o svojem cesarju z največjim spoštovanjem.

**Vojna industrija v Abesiniji.** Abesinija se vedno bolj moderno oborožuje. Nedavno je tam ustanovil Armenijec Sferian tovarno za municijo, posebno za ročne granate. Sam cesar Hajle jo je posetil in vrgel za poskušnjo več granat ter naročil, naj jih tovarna izdeluje še več. Do polovice novembra je tovarna izdelala nad 100.000 granat, obrat dela noč in dan in v njem je zaposlenih mnogo vojaških strokovnjakov. Sploh so Armenijci nekaki trgovci za orožje v Abesiniji. V vseh večjih mestih se nahajajo njihove trgovine, v katerih prodajajo puške in drugo orožje. Njihova podjetja danes naravno dobro uspevajo.

**Mladim prijateljem!** — Striček je številne vpslane rešitve božičnih ugank prerešetal in nagradil sledeče mlade svoje nečakinie in nečake: Marico Železnik iz Lučana na Štajerskem, Miciko Košat iz Velika vesi pri Št. Jakobu, Marico Lesiak na Bregu pri Rožku, Jozeja Pečnik na Rutah pri Šmihelu, Anico Ogris iz Dovčije vesi pri Žihpoljah, Aleša Verdnik iz Dolinčič pri Šmihelu, Ančko Sušu iz Ribnice, Anico Cofeli iz Labuda, Lenčko Petrič iz Št. Petra na Vašinih, Marico Kušej z Blata, Franceja Gaser iz Kaizaz pri Bilčovsu, Hanzeja Sivec iz Stare vesi pri Grebinu, Maska Bricl z Jezerskega, Jožeta Boltežar iz Remšenika, Franca Köfer iz Spodnje Vesce, Marijo Lesiak iz Klanč pri Galiciji, Anico Mišič iz Čergovič pri Šmihelu, Pavlico Janšič iz Dol pri Podrvljah, Floreja Hobel iz Dobrle vesi, Marico Gentelini iz Kočuhe, Mirota Kernjak z Trebinja pri Št. Ilju, Franija Incko iz Sveč, Lenko Sienčnik iz Dobrle vesi in Janeza Rabič z Breznice pri Št. Jakobu. — Pravilni odgovori se glasijo: 1. mašnik s kadihalnico, 2. nedelja, 3. vihar (tudi srp, sekira, orožje), 4. blisk, 5. vlak. — V kratkem, mladi prijatelji, na svidenje s tršimi orehi, da si polomite zobčke! —  
Vaš celovski striček.

**Umetne oči**

izdelujemo po naravi za naše pacijente

**F. Ad. Müller Söhne, Wiesbaden, v Celovcu, Hotel Sandwirt dne 25. januarja**